Ч. 243. Львів, середа дня 1. листопада (19. жовтня) 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на „**РУСЛАНА**“ виносить: **в Австриї:**

на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакциї ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх.** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну застерогу.

Рекламациї лише неопечатані вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ц[illegible] 20 с. від стрічки, а в „Надіс[illegible]нім“ 40 сот. Подяки і прива[illegible] донесеня по 30 сот. від стрічки

Апостоли царе- і православія.

II.

В попередній статиї вказали ми на небезпеку ізза появи православних батюшок в нашім краю. Небезпека ся може справді урости до небувалих розмірів, наколи із нашої католицкої і народно рускої сторони не протиставить ся схизмофільскій аґітациї — народної працї на католицких основах. До такої працї, самозрозуміле, є покликане в першій мірі руско-католицке духовеньство, а потім вже й ціла суспільність.

Обставини так дивно зложили ся, що конкретизация схизмофільских прямовань у видї „нашествія“ православних батюшок на наш край, припадає як раз в роцї 100-лїтного ювілею уродин Маркіяна Шашкевича. І хто знає, чи й тепер, як колись за почином животворного Маркіянового слова розвіяла ся адска темнота у нашій країнї, не відопре те животворне слово Маркіяна диявольский наїзд. Лиш би підійти із тим словом на стрічу ворогови як з певною збрує — а побіда над ворожими замислами певна. Просимо призадумати ся, кому будучина нашої католицкої Церкви й народа лежить на серцї.

Був я одним із тих щасливців, що власними очима бачили посьвячене Маркіянового хреста на Білій горі у Підлисю. Бачив я власним оком ті тисячі народа, що прийшли поклонити ся великому духови Маркіяна і в одній великій, спільній молитві занести наші бажаня у стіп Маркіянового хреста перед престол Всевишнього. Чув я тихі, але палкі, прості, але могучі слова старенького о. митрата Туркевича, упивав ся я солодощами сьвятих слів, що мов могучий имн народної душі несли ся у народні верстви. А ті верстви народні? Ті тисячі і тисячі убогого, сільского простолюдя з запертим віддихом стежили за словами речників Маркіянової думки.

Питаю ся: який вплив мати ме та всенародня молитва на тисячі і тисячі нашого народа? Безусловно кождий скаже — великий! Просто необчислимий! Народ у цілій своїй масї відчув відгомін тих скрижалів, якими горював Шашкевич — борець за віру і народ. І найтемнїйший з темних і найлукавійших з лукавих зрозумів, що так бороти ся і так терпіти за свої ідеї може лише чистий, сьвятий борець. А тим борцем був Шашкевич — а тими его ідеями була „руска віра і руске серце“. Видно, що велика та віра, шляхотне те серце, для якої людина зважує ся нести важкий хрест ціле житє. Зрозумів і зрозуміти мусїла се непроглядна товпа народа, зібрана у стіп підлисецкого хреста.

А сї поміченя важні у теперішню хвилю і не зашкодить відсьвіжити їх тим, яким божою і людскою властию відданий провід народа у їх руки. На замах з гори — ми відповідаймо з долини; на натиск рафінованої полїтики царскої Росиї, що вже й у наш край таки на добре добирає ся, відповідаймо влучним натиском з долини, з іменем Маркіяна і его могучим словом на устах.

Сеж не так важкий труд у кождім містї і місточку, у кождім селї і присїлку, відправити Богослуженє за покійного Маркіяна з відповідною проповідию; устроїти по читальнях відчити, вечерки чи концерти, очивидно з приноровленем до місцевих обставин. Сеж обовязок перед Богом і народом — а буде се рівночасно спокійне, але успішне противділанє схизмофільским і русофільским струям, штучно засадженим аґентами царскої Росиї у нашім народї.

Протиставленє двох типів (коли взагалї можна таке протиставленє зробити) божка наших русофілів Віталїя чи Іліодора, православних батюшок — із сьвітлою постатию вістителя і борця за сьвітяну будучину народну католицкого сьвященика М. Шашкевича зробить свій вплив навіть у найбільше затуманених русофільством сторонах. Тут Віталїй, зручний, платний — демаґоґ — там Шашкевич, великий герой-мученик із самовідреченем; тут пітьма ночи — а там ясний, промінний день.

А прецїнь же власне учеників Віталїя насилає в Галичину Росия, невідродних духових дїтий царициньского Іліодора.

Під іменем Маркіяна поспішім на відсїч ворогам віри і народа!

Час би найвисший прозріти також радикалам! Коли ви, панове радикали, так радикально вмієте ставити ся проти своїх мнимих ворогів із католицкої Церкви, поставтеж ся радикально до апостолів царскої Росиї Сандецких, Гудимів та Ілечків; не давайте місця висланникам царя-батюшки і „Святїйшого Синода“ у таки ваших доменах, як от пр. у Залучу, Теляжи. Бо із католицкою вірою пропаде там і українська национальна ідея. Затямте собі се добре!

Працюючи над підорванем віри, яку голосили уста Маркіянові, копаєте діл під его ідеали, які й вам не повинні бути чужі, бо не будь Маркіяна, українська национальна сьвідомість, хто знає, на якій точцї стояла би нинї. Навіть львівскі социялїсти ладять Маркіяновий обхід, невже ви такі глухі на его ідеї?

Реасумуючи сказане, треба ствердити вагу і значінє Маркіянових обходів в борбі з царе- і православними інтриґами. Із сим оружієм повитаймо новоупечених батюшок аж до успіху, аж они як виродні сини віри і народа знов опинять на лонї російскої державы.

Свій.

Просимо відновити передплату.

Допись з Старосамбірщини.

(*З урядових містерий; хто у нас справді staatsgefärhlich; поширенє москвофільства; як хотїли закладати кацапску читальню*).

Від двайцять лїт ведеть ся в старосамбірских горах вельми хосенна робота при забудованю гірских потоків, де нетілько наш нарід заробляє добрий і красний гріш від вчасної весни аж до пізної осени, але ще до того видирає ся водї тисячі морґів землї, простує ся русла потоків, будує ся мости, переїзди, броди, а декуди навіть і добрі дороги, на які „повят“ і за сто лїт не здобув би ся. Якось так склало ся, що при тій роботї, майже що року занятих кількох урядників Українців, котрі стикаючи ся з народом, бачать его біду, опущенє від своїх а знущанє від чужих, бачать темноту, пияцтво, використуванє та занепад. Деякі з тих урядників, хотячи помочи народови, не відтягають ся від щирої роботи для загалу, не цуряють ся української громади в Ст. Самборі, але у вільній хвилї вступлять до читальнї „Просьвіти“ або до „Рускої Бесїди“, кинуть деяку лепту на загальні цїли та поговорять із знакомими про біду та способи, якби то її прогнати зпід нашого вікна.

Таким щирим, трудячим чоловіком був п. Гукевич, що перед шістьма роками яко урядник через кілька лїт простував річку Лїнинку і її доплиди. Дуже часто заходив він до хат наших селян в Тершові, Спасї, Бусовисках, Лужку горішнім, а всюди кидав добро, чільне зерно свого досьвіду на мужичі серця так, що мужики его любили та до него горнули ся. В короткім часї оснував він читальню „Просьвіти“ в Тершові, поклав основи до основаня читалень в Бусовиску, Лужку горішнім, в полїтичнім руху не брав жадної участи, обходив здалека всякі полїтичні віча і збори, однак мимо того тогочастий старосам-

Комедия без автора.

Жарт в одній дії Ізидора Воробкевича.

(Дальше).

Жан. Живуть собі тут якийсь ґраф і ґрафиня. Та чудова заманчива красавиця-русалка, з оченьками, як дві чорні черешнї, котру ви вчера на улици бачили, то їх рідна донька-одиначка. Чую, що в них маєтки незміренні, богатства незлїчимі. Здає ся менї, що їх пороги за високі для нашого брата.

Романьский. Говори здоров! Чому за високі? Bravo! bravissimo! Родичі богаті, дочка одиначка, хорожа, вродлива... Я другий Гераклес і хочу Алкесту з оркуса-пекла визволити!

Жан. Гм! Цікавий я дуже, який конець сему всему буде; відай дуже фатальний.

Романьский. Чому?

Жан. А як прийде ся облизати макогін?

Романьский. Пас! Той токар ще не вродив ся, щоб для барона Юлька Романьского макогін виструґав.

Жан. Про мене! Хто вам повірить, що ви барон Юлько Романьский? Нїгде правди дійти, подивіть ся на вашу одїж і самі скажіть: „Юльку, тьфу! ганьба, встид!“ Було вам перед нашою вандрівкою хоч перебрати ся. Та чи було з ким вчера говорити? Де там?! Що я молю, що я прошу, а ви все вперед, начеб вас вихор ухопив. Барони чвіркою їздять, з фірманом і льокаєм, а не як бродяги піхотою, як ми вчера.

Романьский. Правда, виглядаємо, як два бідолашні пройдисьвіти... Нї, нї, виглядаєм, як два туристи, Анґлїйцї...

Жан. Бодай всїх тих химерних Анґлїйців кат знав, а не я! щоб їх всїх на Лису гору завіяло! Коли подумаю, як я вчера в незносним жару сонця, з куферком на плечах, біг за вами крутими стежками засапаний, то і сегодня дивую ся, як мене задухадихавиця не вчепила ся? Як згадаю, то і сегодня менї піт з чола таки кап-кап-кап; бігме, думав, що вже зазулї не почую. Бодай тих юродивих Анґлїйців туда завіяло, де перець росте! Сто раз лїпше у фаетонї сидїти і цигаро курити, нїж піхотою з куферком на плечах, сей білий сьвіт і вшир і вздовж міряти! Завертаймо retour! від таких мук можна і на трихіни захорувати. Пусте товоїх глуздів учепило ся! Говори, вражий сину, щось більше розвідав ся про вельможне паньство сего чудового замку?

Жан. Ґраф повільна, добротлива душа, нїкому і води не змутить.

Романьский. Браво, мій вірний сателїта! Ти знаєш більше, як треба.

Жан. Не дурний я, щоб чотири бутельцї платив і з їх старим слугою випив і нїчого не довідав ся! Зі столицї приїздить пан ґраф сюди що лїта, от на сьвіжий воздух, і справляє тут у своїм любім San souci для своєї розривки і для забави своїм піддаим всїлякі гульки і танцї. Парубкам і дївчатам сам він музиків-циган наймає, їм шобаш платить і тїшить ся невинною веселостию молодежи.

Романьский. Се мій чоловік! Такий тесть був завсїгди моїм ідеалом!

Жан. Над все любить він концерти, маскаради, ілюмінациї, фаєрверки і біг знає яке лихо. До того він ще дуже великий і дотепний аматор театральних спектаклїв, а як появлять ся тут які комендиянти, то вже їх і на замок просить, марципанами їх гостить та золотом обсипує.

Романьский. Браво! Жан! Ексцелєнтна, ґенїяльна, кольосальна гадка близла в самому осередку мого мозку.

Жан. Для такої бідолашної піхоти, як ми, ґенїяльна гадка, то правдива Калїфорнїя.

Романьский. Знаєш що, мій amice Sancho Pansa?

Жан. Що такого?

Романьский. Станьмо на годину подорожними, кочуючими комедиянтами.

Жан. (до себе). Ще сего лиха не було!

Романьский. Правда, що пірамідальна, солоньска, премудра думка?

Жан. Гм! (скрібає ся поза вухо, до себе). Се, бігме, пахне Кульпарковом. (До него). Про мене, лише одно молю вас, так премудро все замотайте, щоб ми із сеї фатальної ситуациї скоро вимотали ся.

Романьский. А чи потрафиш ти свою ролю вірно відограти?

Жан. Хто? Я? Про мене не журіть ся; такого актора, такого артиста, як я, ще сьвіт не видав! О такій майстерскій грі ще ґазети рецензиї не писали! Ви зі мною цїлий міх і торбу чести-слави назбираєте, ви через мене своє чоло лавровим вінцем увінчаєте, вам через мене Талїя і Терпсихора марморний памятник, — що говорю? — величну піраміду Фараонів на вічний спомин для цїлого людского потомства поставлять...

Романьский (*обнимає его*). О ти, мій ґенїяльний famule!

Жан. Кричати-му, що духа і сили стане; верещати-му, як та грішна душа в кромішнім пеклї. Вертїтись-му, як та вивірка, як та кожа на жару; мовити-му найдурнїйші нїсенїтницї; удавати-му все, що сами схочете. Самі переконаєте ся, що ваш Жан правдивий наслїдник перших драматичних сил, корифеїв і артистів, стану другим Davison-ом, другим Garrik ом.. Пощо-ж я так пильно ходив до нашого провінционального театру? Не тому, бігме, що не тому, щоби з хорошими статистками, балєринами побалакати, їх гнучкий стан і тріко подивляти, лиш тому, щоби щось гарного научити ся. Не журіть ся пане бароне,, мою гру пан ґраф буде так оплескувати, що его долонї станутъ, як пара пампушків на пущенє.

Романьский. Коли так, то не марнуймо золотого часу! Avanti! Знаєш що, мій вірний Жан? Жида з кучерявими пейсами, котрий сегодня коло наших дверий вертїв ся і в одно: „Handeles, Handeles“, хрипливо кричав, іменую я нашим головним ґардеробієром. Бачив я в него — правда, зношені і полатані костюми, — но вір менї, що та драпь нам тепер у пригодї стане і нас обох на гарних і правдивих комедиянтів перелицює. Коби нам лиш інтродукция в сей двір вдала ся, а що Comtess-а в мою сїть упаде, про те я не кло-

бірский староста Річчі умів єму при помочи свого тестя Лебля так добре приставити стільця, що бідного Русина ні за се, ні за те пігнали сьвітами, відорвали від рідної землї, вирвали з поміж свого народа та заторощили десь аж до Дальмациї, де по нїм і слух загиб.

На місце Гукевича прийшов знов Українець Р. Ш., син знаного урядника судового, рухливий, обережний, ємкий чоловік а при тім і не без гроша.

Обіздрівши ся в повіті та пізнавши добре мужичі відносини, навязав Р. Ш. зносини з деякими більшими дворами, купив кілька фільварків і розпарцелював землю між мужиків, яким вистарав ся при тім о дешевий та корисний кредит. При тім п. Р. Ш. не щадить гроша і на добродійні та богоугодні цїли, даючи н. пр. в останних часах на СС. Василиянки 600 К.

За кілька лїт своєї вельми хосенної працї здобув собі п. Р. Ш. любов і симпатию між нашим народом так, що при послїдних виборах до ради повітової в Ст. Самборі ставлено єго на радного на українській листї.

Завдяки урядовому напорови, махінациям одним однїським голосом удержала ся кацапска хрунїска лїста з Васильковичом на чолї, а з урядової сторони з Ст. Самбора помчав ся донос на п. Р. Ш. до мінїстерства, що п. Р. Ш. staatsgefährlich. Правда тихенько, обережно і мовчки уміють Поляки-урядовцї шити чоботи Українцям, лише се біда, що у Віднї не всї кінцї дратви можна сховати у глубоку воду.

Коли в серпнї с. р. появило ся було в „Руслані“ донесенє, що учителька з Сушицї рикової, межуючої зараз з Ст. Самбором, госпожа Мария Шемердяк віддала ся за православного богослова, тодї навіть з уряду старали ся деякі люди се донесенє затушувати та представити яко вхоплене з воздуха. Нинї вийшла правда на верх, як олива на водї. Шемердяківна справдї, взявши в липню 14-дневну перепустку до Росиї, переїхала ся до Житомира, перейшла тамки на православіє, звінчала ся з православним богословом і вернула опісля назад до Галичини, де яко учителька займала в Сушицї риковій аж до тепер місце учительки при тутешній школї, ширячи між дїтворою шкільною і народом православну пропаґанду. В останнім часї одержала она ще з галицкого шкільного фонду відправу в сумі 1600 К, покинула учительство і в короткім часї яко матушка пересилить ся в Росию, сподїючи ся, що незадовго знов верне з своїм „батюшкою“ назад в „Подкарпатскую Русь“ на добрий і масний прихід.

Нам просто не хоче ся вірити в то щоби в старосамбірскім старостві не знали про рухи Шемердяківної, про її вінчанє, перехід на православіє, але здає ся нарочно держали в учительстві в Сушицї риковій покриваючи все те своїм омофором. І хтож ту staatsgefährlich, чи Русин-Українець, що працює для свого народа, що вірний Австриї, Габсбурскій династиї, чи ті що плекають московского чирака, закривають єго та пильно стережуть?

Колиж у старосамбірскім старостві не знали плянів, заходів а навіть про приїзд нареченого учительки з Росиї, котра зараз один кільометр мешкала від староства, то справдї біда з такими урядниками, які тілько уміють вітрити Українцїв та на них виписувати Бог знає що.

Начальником суд. в Ст. Самборі є Жмурко, чоловік супокійний, незгірший, та що з того? без найменшої енерґії і ініциятиви; проте другі урядники в судї роблять, що їм подобає ся. Гуляв колись Лїшка, Нейбар, а нинї до безтями гуляє Ґріґорушка, якого канцелярия є всїм для наших москвичів. Перед кількома тижнями виїхав Жмурко на відпустку, деяких судиїв звідси попереносили, а Ґріґорушка лишив ся сам яко управитель суду.

Хотячи мати численнїйший московский штаб, яким би міг ширити свою ідею, написав, що потребує конче в табулї одного писаря. Дивним дивом потребу узнано в горі конечною, Ґріґорушка спровадив собі сейчас москвофільского младенца, усунув з свого бюра писаря Жида, а на єго місце впровадив москвича і тепер сего, що Ґріґорушка говорить на Українцїв, на Церков та на др., сего нїхто з бюра не винесе.

Щоби чоловік сходив сїм пар ходаків, тоби такого каштеляна, якого має Старосамбірщина, більше може і під сонцем не знайшов. Nomina sunt odiosa, про се годї кликати каштеляна по імени, однак цїла Старосамбірщина знає єго дуже добре, бо він як страшний поліп обняв її своїми раменами та лоточить усьо з неї. Кілько каштелян випив, про тоє один Бог знає; однак з того зібрав би ся добрий, глубокий ставок.

Колись пан каштелян пережовував по півский хлїб; а будучи гаєвим чи лїсним при лїсах руского Епископа в Кобиляньскій Волї, теребив за бл. п. еп. Ступницкого епископ скі лїси, як знав і міг. Та за бл. п. еп. Пелеша вилетїв з інтратної посади, опинив ся при каштелянії (радї повітовій) в Ст. Самборі і тут переходив всякі колїї житя. Був писаром, дорожником, люстратором, а вкінци аванзував на секретаря. Не женив ся, але за то баби від себе проганяли своїх чоловіків, колись носив кошелї за Річчим, був єго дорадником, весельчаком, товаришем і приятелем. Колиж звізда Річчія померкла, вірний-трабант відвернув ся від свого сонця.

Перед кількома місяцями один бюровий товариш п. каштеляна напечатав в однїй польскій, львівскій часописи 10 гріхів головних пана старосамбірского каштеляна і підписав ся повним іменем. Справдї гріхи сї були так важкі і смертні, що за перший лїпший з них кождий смертний чоловік міг би дістати ся під ключ та одержати безплатне мешканє і харч. Однак п. каштелян підсунув ся під покров повітової „владзи“ зафундував кілька добрих біб і все пішло гладко, навіть повітові вибори так переведено, щоби п. каштелянови не спав волос з голови, та щоби не було кому піднести на разї голосу про єго 10 головних гріхів.

І от той то пан каштелян у нашій щасливій Старосамбірщинї усїм; він наперед рішає, хто має бути послом до парляменту, хто радним до всяких рад і непорад, хто благонадежним а хто staatsgefärlich. Similis simili gaudet, длятого і наш п. каштелян дуже симпатизує з москвичами. При єго помочи Василькевич приєднав собі старосамбірского старосту та розпер ся на маршалківскім кріслї; за єго апробатою спроваджено до старосамбірскої ради повітової не аби якого москвича Мих. Дембіцкого, котрий товче ся по повітї, закладає в Бачинї „молочное іскуство“ поширює московскі „убіжденія“ при помочи повітової каси між старосамбірске населенє та приспособлює терен на „пришествіє“ сподїваного месиї, що „Подяремицю“ свободить з ярма. Пан каштелян дуже часто заходить навіть на збори „старосамбірскої русскої охрани“, з младенцами честує ся, а підібравши собі, удає православного владику, вилазить на стіл, благословить зібрану „охрану“ словами: „мир всїм“ та співає:

„памятайте Українцї Бог має власть
не так буде, як хочете, а як Він дасть“,

а розентузиязмована охрана репетує на цїле горло: „урра!“. Слова, думки, помисли і ідеї пана каштеляна вельми важні навіть для старости і они як блискавка розходять ся геть геть далеко і широко, де тільки сягає старосамбірский повіт.

В Лїнивцї малій проживає не аби який мужний глитай Максим слїпий. Колись приходив досить пильно на українські збори, їздив до Лаврова до оо. Василиян до церкви та був порядним чоловіком. Колиж став війтом змінив ся до непізнаня; зачав крутити, та дійшов до значного маєтку. Громада зловила слїпого на деяких неправильностях, подала до повіту о комісию, внесла до староства скаргу о усуненє війта. І справдї староство суспендувало слїпого з війтівства. Але Максим не дурний, пійшов до Ґріґорушки, перевер ся як несамовитий в москаля і нинї з громади сьміє ся в кулак, бо має за собою каштеляна, старосту і Ґріґорушку. На таке протеґованє москвофільства, на штучне поширюванє ренеґатства, на безосновне і безпощадне гоненє найчеснїйших та найсупокойнїйших Українцїв нинї навіть обурені деякі більші польскі двори пр. двір спаский, котрий просто задля того навіть не хоче зносити ся з староством.

В Старосамбірщинї усе іде так як в Росиї піля припису: „по сему бить.“ Був при касї хорих невеличкий собі, слабий головою Русин. Надходили сьвіжі вибори, які могли знов так випасти, що Русини і Жиди змогли би упхати до заряду своїх людий. Готово бути страшне нещастє; всеполяк Хробачиньский і єго зять Белза могли опинити ся за дверми. Від чогож полїтика? Староста наганяє заряд впроваджує комісара, а той здоровенький поведе вже так добре вибори, щоби всеполяки не мали причини чого нарікати. І так всюди-всюди, куди тілько оглянете ся.

Ще щось цїкавого з нашого глухого кута. Є в Старосамбірщинї велике село Білич, становляче одну адмінїстрацийну громаду а дві парохії. Оба парохи Владімір Горницкий і Владимір Венгринович завзяті кацапи. Від кількох лїт основано в Біличі долїшнім читальню „Просьвіти“, яка хорошо розвиває ся. Щоби ослабити вплив Українцїв на народ та защіпити москвофільство постановлено оснувати в Біличі горішнім кацапску читальню. Наші батюшки зігнали народ, п. каштелян і староста дав свою апробату, а Ґріґорушка з радости ликував уже завчасу. Ба, Українцї не порозуміли ся на полїтицї і коли війт сказав їм, що ми маєм в Біличі долїш. українську читальню, не хочем, щоби в селї народ дїлив ся та ворогував на себе, але щоби жив в згодї, всї як один зіґнорували змаганя чорних духів та закричали: „не хочем кацапскої читальнї, най буде читальня „Просьвіти“.

На західній сторонї від Ст. Самбора лежить велике село Стрільбичі, люди у нїм мають ся не согірше, тиснуть ся до осьвіти і науки; уже кілька лїт тому, як зложили припадаючу на громаду пайку на будову школи, постарали ся і о площу під будову; та що з того? школи як не було, так і нема; а злі язики голосно говорять, що зібрані гроші на будову школи десь пропали. Не знаємо, як там справдї є, однак компетентні власти повинні добре вглянути в тоту річ та заспокоїти публичну опінїю, бо така сама вість кружляє і про шкільний будовляний фонд в Сушицї риковій; а мужики як з Стрільбич так і з Сушицї риков. голосно нарікають, що староство забирає ся з них другий раз стягати датки на будову шкіл. Взагалї у нас зі всїх сторін багно тай тілько. Кождий на свою руку робить полїтику, гонить людий безвинних, не питаючи на се, яку медвежу прислугу робить нашій державі, в котрій прецїнь могли би знайти захист усї нациї. Чи діждемо ся часу коли такі промахи не тілько здержить ся але і остро покарає ся, годї знати; та Бог батько, якось то буде; може і тоту московску навалу перебудемо та переживемо.

почу ся. Прочуваю, що вінець побіди на наших головах заблищить.

Жан (*до себе*). Вінець, но з колючих бодяків. (*Оба відходять*).

Сцена 4.

Зося. Bravissimo, панове! Підслухала вашу розмову. Він, він по кости і крови питомий барон Юлько Романьский, сокіл моєї Comtess-и. Она, як про се почує, то з радости так рости-ме, як то тїсто на дріжджах. Їй і не снило ся, що сивий голуб так близко біля голубки воркоче. Вчера она єго бачила, а сегодня за ним так топить ся, як та смола; як той віск при грани. Щось она чула від родичів про якогось Юлька Романьского; тепер як довідає ся, що то він, то вже не знаю... Чудна, дивна, чародійна сила любови! Хто в призначенє не вірить, хто каже, що можна від своєї долї утечи, той нехай з розумом пращає ся! Пан барон Юлько Романьский від княгинї, призначеної єму стрийком, піхотою, у щоденній одежі у сьвіт утїкає і прямісенько до серця своєї Dulcine-ї біжить. як той любовю підстрілений тріумвір Марко-Антоній в горячі обнята заманчивої чарівницї Єгиптянки Клеопатри. Лїтаєш, пишнокрилий мотилику, круг горючої сьвічки, — не журись, мій голубчику, обсмалиш свої нїжні крильця! Пст! Пст! Тихо, щось зашелестїло. От ген і она, панна Comtess-а! Від вчера така не спокійна, така химерна і дивачна, що хрань, Мати Божа! Цїлїську ніч і на волосок не спала, в-одно в ліжку кидала ся, я думала, що з горячки мине ся, що в нервову фребру попаде. А сегодня — хвалити Господа — троха полекшало! — О, любови, любови, ти з чоловіка таки химерне сотворінє чиниш, що нераз думаєш, що розум з тобою попращав ся.

(Дальше буде).

Ворохобня в Китаю.

Льондоньскі часописи одержують з Пекіну вельми невідрадні для китайского правительства вісти. Ось північні війска, на які правительство доси числило, дві дивізиї і одна бриґада, загалом 27.000 людий, не хотять вирушити проти ворохобників і грозять нападом на Пекін на случай несповненя їх домагань що до запевненя конституциї і обмеженя самодержавної власти цїсаря. На цїсарскім дворі настав переляк. Манджури напирають на двір, щоби візвав помочи чужих держав для побореня ворохобнї і удержаня династиї. Населенє столицї підозріває, що цїсарский двір хоче утечи. Юан-шікай не хоче вмашерувати до столицї як диктатор; здогадують ся, що волїв би увійти до столицї як перший предсїдник конституцийного кабінету. Двір хоче зложити судьбу династиї в єго руки і віддати єму повновласть до пересправ з ворохобниками.

Кантон здобутий! З Кантона сповіщають до Берлїна: Від онодї о 6·30 г. зі всїх державних палат повівають хоругви нового правительства.

Правительство оправдує ся. В цїсарскім едиктї, проголошенім вчера, оправдує ся престол із своєї дотеперішної нечинности і заповідає безпроволочне виданє конституциї а також утворенє парляменту, з якого шляхта буде виключена. Едикт забезпечує помилуванє ворохобникам і полїтичним переступникам.

Італїйско-турецка війка.

Погром Італїйцїв — Турки горою! Аґенция Стефанього доносить з Триполїсу: Дня 28. с. м. о 2. год. рано на полудневе чоло Італїйцїв біля Бумелїяно виконали Турки напад, однак не дуже сильний; відперто їх. О 4. і 6. відбув ся поновний напад, але оба рази був відпертий. Рано вирушили лїтаки для зрекоґносованя околицї, та вітер позволив летунам відбути дорогу лише 10 до 15 кільометрів, тож не могли они прослїдити, чи ворожі війска зближають ся. Після оповідань полонників, сили Турків і Арабів виносять 12.000. Втрати турецкі виносять 2.000 вбитих, 4.000 ранених. Висоту італїйских втрат годї (?) обчислити, але они є значні. Великі купи трупів лежать під голим небом; є небезпека пошести. Крім зеленого прапора пророка здобули Італїйцї червоний шовковий прапор. В Триполїсї відкрито в однім домі склад динаміту; власника дому арештовано.

Военний дописець часописи „Daily Telegraph“ висьміває невірні звіти італїйских дневників, що подали число Турків в останній битві під Триполїсом з середи на четвер на півтора тисяча; в дїйсности було там Турків і Арабів що найвисше 500. Число вбитих Турків не може виносити 1.500 (!), як се подали італїйскі звіти. Положенє Італїйцїв в Триполїсї є вельми трудне. Є они не в офензиві, але в дефензиві. Останні успіхи Турків в Триполїсї приписують управі і впливам майора Енвер бея. Вісти про єго смерть є неправдиві. В італїйских кругах порішено вислати до Триполїсу ще 50.000 жовнїрів.

До „Sabah“ телеґрафують з Триполїсу під оводїшною датою: Італїйска дивизия заатакувала Турків, котрі відперли атак і з своєї сторони наперли цїлою силою на італїйскі становища. Італїйцї зі страху, щоби не відтято їм відвороту, цофнули ся в неладї до міста. Полягло 300 Італїйцїв, в тім числї кількох офіцирів, а 700 Італїйцїв має бути ранених. Турки здобули один з шанцїв.

„Tanin“ доносить, що в сїй борбі Турки здобули три мітралєзи.

З Царгороду доносять до „Der Morgen“, що італїйска фльота наслїдком бурі відчалила від триполїтаньского побережа. Турки використали сю обставину, заатакували місто Триполїс і по части єго обсадили. Борба тревае вже 48 годин. Втрати Італїйцїв є величезні.

„Berliner Local Anzeiger“ містить телеґраму, що Італїйцї зі страху цофнули ся з Триполїсу. Шеф ґенерального штабу стратив зовсїм голову, телеґрафує о поміч. Поверх 500 Італїйцїв полягло при першій стрічі.

„Berliner Zeitung“ потверджує відомість про погром Італїйцїв і пише, що їх втрати є величезні.

До „Frankfurter Zeitung“ доносять з Цар-

города: Мимо італійских урядових донесень потверджує ся, що Турки заняли жерела біля Бумеліяну, які заосмотрюють місто Триполіс у воду.

Депеша „Local Anzeiger-а“, яка дивним случаєм перейшла італійску цензуру і дістала ся з Тунісу до Берліна, потверджує, що Турки, користаючи з віддаленя італійскої фльоти, приневоленої відплисти від побережа наслідком бурі, виконали успішний атак на італійскі становища. Втрати Італійців є величезні. Правильне турецке війско не понесло втрат. За се досить є жертв в рядах Арабів. Італійский ґенеральний штаб є зовсім здезорґанізований, а в рядах жовнірів нема карности. До турецких племен прилучили ся відділи Бедуїнів з Єгипту, котрі мимо заборони льорда Кіченера перейшли границї, ідучи на призив до сьвятої війни.

Найновійші вісти. Відомість про відзисканє Триполісу Турками урядово ще непотверджена. Турецкий міністер заявив дописцеви дневника „Tanin“, що здобутє Триполісу може наступити леда хвиля. Касарні перед містом вже здобуті. Втрати Італійців є дуже великі. Про борбу біля Триполісу з дня 23. с. м. приносить „Tanin“ отсї автентичні вісти: Полковник Мехед вислав парляментария до міста з порученєм, щоби зажадав оставленя італійских позиций, бо в противнім случаю заатакує місто. Зазначив, також, що з оглядом на чужих битва повинна відбути ся поза містом. Ґенерал Канева відмовив сповненя сих жадань, супроти чого полковник Мехед повідомив консулів, що заатакує місто, а відвічальність за евентуальне вбитє чужих паде на Італійців. Італійці старали ся прослідити становища Турків при помочи літаків. Однак Турки сейчас вдарили атаком, заскочивши Італійців ненадійно. Битва відбула ся на трох лініях: між кріпостями Ґарґареш Гарюль Ґарбі, Бумеліян-Вуцелін і Місірбеба. Італійців побито біля Ґарґареш-Гарюль-Ґарбі і они цофнули ся під охоронною огню парцирників, котрий одначе не поміг навіть лівому крилови, так що оно мусіло цофнути ся. Турки вивісили на кріпости Місірбеба отаманьский прапор і здобули 8 армат і 4 мітралєзи, крім сего касарні артилєриї і кавалєриї перед містом. Втрати Італійців величезні.

Втрати Італійців після військового рахунку. Головний командант операцийного военного корпусу надіслав телеґрафічно спис італійских втрат в днях від 23. до 26. с. м. включно. Коло Триполісу впало 13 офіцирів і 361 жовнірів, ранених 16 офіцирів і 141 жовнірів. Міністерство війни оголосить число жертв сейчас по одержаню інформаций зі всїх точок. Велике число вбитих і ранених треба приписати скорому нападови Турків з короткої мети. Діри в операцийнім війску вже полатані.

Італійці тратять голову. „Loc. Anz.“ доносить з Триполісу: Італійці в останній стрічи втратили 560 людий. Турецкі втрати о много менші. Італійці стріляли о много гірше, чим Французи свого часу під Касаблянкою. Дисципліни нема ніякої, всї потратили голову.

Ще 100.000 людий на жир арматам Після „Giornale d'Italia“ наміряє правительство покликати всї кляси резерв з 1898. року в силї 100.000 людий. З Фльоренциї і Больонії війска відїхали вже до Триполісу. Парлямент не буде вже скликаний аж до укінченя кампанії.

Дещо на тлї війни. Підчас коли в Туреччині ентузиязм і военна горячка радісно настроює жителів, в Італії страшне пригнобленє. Італійскі вояки, що є призначені до окупацийного корпусу, так лишені примітивного почутя дисципліни, що стріляють до своїх офіцирів, як се мало місце в Больонії в 35. п. п. Італійці з бравурою зачинали війну, та призабули, здає ся, на се, що той найсильнїйше тїшить ся, хто на конець тїшить ся.

— **Сходини членів Христ. сусп. Союза** щоденно від 6-ої вечер **в канцеляриї ул. Хмельовского ч. 15, II пов**

НОВИНКИ.

— **Календар**. В середу: руско-кат.: Йоїля; римо-кат: *Всїх Сьвятих*. — В четвер: руско-кат.: Іляриона Вел.; римо-кат.: Губерта.

— **Здобуваймо міста**! (Засновини сокільского гнїзда на Ланах в Стрию). Пишуть нам: Робота около национального осьвідомлюваня нашого народа іде дивними шляхами. Підчас коли інтеліґенция від часів безсмертного Маркіяна почала будити ся з вікового сну, підчас коли і селяньство як політично так і национально показало вже не аби яку силу, то міщаньство наше спало і спить ще непробудним сном. Навіть така Стрийщина, найкрасше национально осьвідомлений округ, єсли говоримо о нашім селяньстві,— то що до патриотичного житя міщаньства в самім Стрию виказувала невеличкі здобутки, мимо того, що тут працювали такі велити духа і патриотизму, як посол Олесницкий і покійні о. Алексей Бобикевич і Іван Вахнянин. Та послїдними часами зайшла в житю стрийского міщаньства поважна зміна, — зміна на ліпше. Розходилось о клич, який має згуртувати міщан в одну велику, роботячу громаду, розходилось о ідею, яка би їх запалила до осьвідомляючої праці над самим собою І щаслива гадка найшла ся, а тою ідеєю, а тою гадкою се ідея сокільска. Власне в неділю, дня 29. жовтня на найбільшім передмістю стрийскім Ланах, замешкалих майже виключно самими міщанами Русинами відбули ся засновини нового сокільского гнїзда. В просторій братскій хатї, напротив церкви Ланьской зібрав ся великий гурток старших міщан, як також молодежи обох полів і заповнили салю по береги. На торжество се прибули: пан посол стрийскої землї Лев Левицкий і заступники послів оо. А. Пеленьский з Лисятич і О. Нижанковский зі Стрия а кромі того невеличкий гурток інтеліґенциї стрийскої. Зборн отворив п. Мануїл Павлюк, начальник стрийского „Сокола“ і предложив на предсїдника п. посла Левицкого а на заступника п. Андрія Берника, славного патриота-діяча, хлібороба з Лисятич. На секретаря покликав п. предсїдник п. Івана Шияна, академика зі Стрия. Посол Левицкий подякувавши за вибір, зазначив сей знаменний факт, що нинїшні засновини сокільского гнїзда припадають саме тоді, коли в Підлисю відкривають памятник тому, що соловіїним співом збудив цїлу Русь з просоня і від того часу она живе, росте, кріпшає. Є надія, що і се гнїздо покликане нинї до житя не засне, не вмре, а нести ме високо прапор сокільский і будити ме міщаньство до нового житя, і оно стане побіч нашої інтеліґенциї і селяньства до борби за нашу волю, долю, свободу. Опісля уділив п. посол голосу д-рови Гарасимови, який вказав на ідею сокільску, яко таку, що може згуртувати всїх до щирої праці над нашим відродженєм. Здвиг „Соколів“ і „Січий“ дня 10. вересня показав наглядно, що ми живемо, що ми карна, однодушна громада, що ми вже уміємо ляку-жаху завдати своєю силою, своєю масою. Опісля привитав п. Андрій Берник щирими патриотичними словами стрийске міщаньстве від селян а о. Осип Нижанковский в довшій промові вказав на примір Поляків, які при кождім обходї чи национальнім, чи костельнім старають ся станути як найбільше в одностроях, щоби затерти суспільні ріжниці, а стати яко одноцїльні кадри сьвідомі своєї сили і цїли і тим імпонують нам Русинам, які доси роздроблені ішли самопас і не представляли ніякої сили, хоч сила в нас є, хоч цїль ясна перед очима свитає, Зазивом тому до карности, до послуху старшинї сокільскій закінчив о. Нижанковский свою промову.

Тепер слїдували вписи до новооснованого гнїзда і вплата членьских вкладок. Сейчас вписало ся 97 міщаньских дївчат і хлопців як також старших господарів і ті вибрали з поміж себе зараз сокільску старшину, в котрої склад війшли дд: Дмитро Дикун яко кошовий, Ілько Добровляньский яко начальник, а Гринь Держко яко заступник начальника стягу; Василь Добряньский яко справник, Онофер Бандера яко касиєр а Йосиф Прибило, яко господар гнїзда. Заступника ми видїлових вибрані д. Василь Головка і другиня Анна Янковска. До комісиї контрольної війшли о. Никола Матковский, д. Онофер Диба і д. Теодор Добущак. Вкладку установлено на 40 сотиків від другів а по 30 сотиків від другинь і сейчас зложено 35 К і 40 сотиків членьских вкладок. Хату під сокільню винаймлено дуже догідну у Нїмця Рудольфа, де буде містити ся також читальня і Райфайзенка. По виборі видїлу слїдували ще дві глубоко патриотичні промови о. Матковского який дякував всїм за приняву та бажав новому гнїзду житя, праці і овочів з тої праці, і промова о. А. Пеленьского, який вказав на сокільску ідею яко на надію відродженя нашої вітчини. Побажаймож і ми повому гнїзду як найкрасшого розросту, як найлїпших другів Соколів та другинь Сокілок словами безсмертного Тараса: Боріте ся; поборете! Бог Вам помагає!.. — *Юл Д.*

— **Маркіянові торжества.** Мостискі просьвітні товариства уладжують дня 5. падолиста с. р. ювілейне сьвято в память 100-лїтних уродин М. Шашкевича в Мостисках з отсею проґрамою: 1) о 11. годинї торжественне Богослуженє; 2) о 2. год. сьвяточний похід через місто; 3) о 5. год. концерт в читальнї „Просьвіти“ при участи хорів з Мостиск, Пакости і Соколї. Вступ на концерт: I ряд 2 К, II. ряд 1 К, стояче 40 сот, для селян 20 сот. Дохід на „Рідну Школу“.

З приводу Маркіянового сьвята рішила українська громада в Коломиї оснувати приватну мужеску семінарию єго імени. Завязав ся осібний комітет, що має занятись здвигненєм живого памятника Великому мужеви. Перші жертви на сю цїль вже вплинули. Склад комітету і енерґічний єго провід дають запоруку, що в столицї Покутя стане перша мужеска семінария з українською викладною мовою, коли патриотична суспільність попре культурні змаганя комітету.

Перемискі Русини ладять ся до достойного сьвяткованя Маркіянового сьвята. Комітет під проводом д-ра Загайкевича енерґічно працює. В робітнї Маєрского працюють горячково над викінченєм величавого памятника, що стане правдивою окрасою катедральної Церкви. Артист маляр Скруток малює портрет Маркіяна, котрий буде уміщений в памятнику. В дни 6. падолиста наступить торжественне отворенє улиці Маркіяна Шашкевича, тепер Глиняної, яку рада міста Перемишля на внесок радного о. мітрата Подолиньского порішила одноголосно назвати улицею Шашкевича. Того дня довершить ся рівнож відслоненє памяткової таблиці, поміщеної на однїй з камениць при ново названій улици. В тім дни сьвяточнім відбуде ся популярний відчит для народа. Взагалї сьвято заповідає ся дуже сьвітло.

— **Відслоненє памятника Цїсаря Франц Йосифа в Синькові**. В ярі над Днїстром в залїщицкім повітї лежить велике село Синьків. Людність тут середно заможна, а богато виеміґровало до Канади, звідки присилають нераз високі свої зарібки на закупно землї і сплати довгів. Житє тут тихе, бо село відтяте від більших міст, а комунїкация недогідна задля браку мостів на Днїстрі і Серетї. Тож мало хто до нас тут покажесь з інтеліґенциї, хиба наш селянин або буковиньский зза Днїстра, котрі численно спішать що року в день 22. мая на великий відпуст до Синькова, яко в день перенесеня мощий св. О. Николая. Старі люди розповідають, що в давних часах навіть князї волоскі зі своїми дружинами приїзджали на той відпуст. Але і у нас народ поволи рушає ся. Сего року, минулого місяця на празник, що припадає на день Пресьв. Богородицї, відбуло ся торжественне посьвяченє і відслоненє памятника Цїсаря Франц Йосифа I. Памятник той поставила громада за старанєм начальника громади Николи Бзового і радних своїм коштом около 2.000 К на памятку 80-тих уродин нашого так доброго і всїми народами любленого Монарха. Памятник, поставлений в серединї села, зроблений з білого тесового каменя, на високім цоколи з бюстом Цїсаря, виглядає дуже красно. Виконала єго і уставила робітня Москалюка в Чернівцях. На фронтовій стїнї вмуровано ґранїтову таблицю, на котрій містить ся відповідний напис. На се торжество прибули запрошені громадою з Залїщик гостї пп.: староста Вельце, комісар Старосольский, інспектор шкільний окружний Юзва, а з ради повітової люстратор Тіль, яко репрезентанти властий повітових. Крім них був ще відпоручник обшару двірского п. Павловский, жандармерия і сторожа скарбова, та величезний здвиг народа — делеґациї сусїдних громад і „Січи“ зі своїми відзнаками і з власною музикою. Коли скінчила ся Служба Божа в церкві, наступило посьвяченє і відкритє памятника. Місцевий парох, о. Іван Кушик, мав до народа відповідну проповідь, а по нїм забрав голос староста, котрий пояснивши значінє того торжества, вказав в теплих словах на особу достойного Монарха, котрий обнимає всїх своєю добротою, милосердієм і справедливостию. Під таким панованєм повинні всї як одна родина жити в спокою, згоді і любови. По сїй промові вніс оклик: Наш Найяснїйший Пан, Цїсар Франц Йосиф I. най жиє! — а за ним повторив той оклик трикратно весь народ. Відтак відспівали школярі, уставлені під дозором учителїв гимн народний в обох краєвих мовах. По скінченю того торжества удали ся всї запрошені гостї до будинку шкільного, де їх громада приймила обідом. В будинку громадскім пп. Радні приймали окремо депутациї сусїдних громад і Січовиків.

(„Народ. Часопись“).

— **Київ Шашкевичови.** Про ювілейчі сьвята на честь Маркіяна Шашкевича пише „Рада“: Сьогодня в с. Підлисю, золочівского повіту в Галичинї, починають ся ювілейні сьвята на честь Маркіяна Шашкевича з приводу одкритя памятника єму. З росийскої України вислано, між иншим, такі телеґрами:

Від ґазети „Рада“: „Од щирого серця витаємо земляків непохитного борця за українське слово, незабутього Маркіяна Шашкевича. Довічня слава тому, хто на сторожі коло свого люду поставив рідне слово!“

Від київского українського громадяньства: „Українське громадяньство з над широкого Днїпра Славути шле рідному селу великого Маркіяна своє горяче привитанє. Най невмирущий дух национального апостола нашого во віки і віки єднає Україну Наддністряньску з Україною Наддніпряньскою!“.

Від педаґоґічної часописи „Світло“: „Педаґоґічний часопис „Світло“ витає шановних земляків великого діяча на ниві рідної просьвіти Маркіяна Шашкевича. Нехай живе вічно ясна память його!“.

Се число (233) „Ради“ приносить гарну статю з нагоди підлиського торжества п. н. „Национальне сьвято“.

— **„Глупе чи комічне“**. Істінно-русский свисток ґр. Бобріньского „Прикарпатская Русь“ розписує ся про ювілей Шашкевича в такім тонї і дусї, начеби Шашкевич, чи по їхньому „Маркіянъ Семеновичь“ був що найменше співробітником „Голосу Народа“, або аґітатором Дудикевича. Претенсиї дивні — не знати лише, як оцїнювати їх — із становища гумористики чи злоби; здає ся з одного і другого. Не вашкодить пригадати „прикарпатцям“, щоби сховали свої московскі руки і чорні душі для величаня памяти Столипінів та Пуришкевичів; від Шашкевича, ренеґати, руки проч!

— **В справі виборчої реформи до сойму** радила вчера цїлий день президия польских соймових клюбів з президиєю польского кола під проводом д-ра Ст. Ґломбіньского. В нарадах взяли участь намісник Бобжиньский і референт предлоги реформи др. Стажиньский. Над сею справою вивязала ся жива розправа, в якій забирали голос всї присутні. Президиї приняли до відома звіт комісиї, котра в минулім тижднї вела наради в Віднї та уповажнили президию польского кола до веденя дальших переговорів з рускими послами, причім застережено, що у всїх справах має рішати соймове коло польске.

— **Австрийскі адмірали.** „Die Zeit“ звіщає, що віцеадмірал архікнязь Кароль Стефан і віцеадмірал Юлїй Ріппер будуть небавком іменовані адміралами. Таким способом австрийска военна маринарка буде мати 5 адміралів; кромі сих двох ново іменованих є ще адміралами: архікнязь Франц Фердинанд, кн. Генрих пруский і командант мореплавби ґр. Монтекукулї.

— **Іменованє нових кардиналів**. „Osservatore Romano“ звіщає, що на консисторі, котрий відбуде ся з кінцем листопада с. р., будуть іменовані отсї нові кардинали: архієп. Відня др. Бавер, дальше архієп. з Валлядолїд, Нового Йорка, Вестмістер, Парижа, Бостона, Шамбери, Монтпелїє, папский нунций в Зєдин. Державах др. Фальконїо, папский нунций в Мадритї Віко, б. папский нунций в Віднї Ґранїто ді Бельмонте, майордом Біслєтті, асесор конґреґациї Люґарі, секретар конґреґациї Трід. Помпілї, член чина Єзуїтів Білльот і Редемптористів Ванарессум.

— **Обміна дарунків**. Наш Монарх післав президентови Арґентини 18 великих овець раси Карагуль, відвзаємнюючись єму за прислані два арґентиньскі конї. Вівцї доїхали вже до Буенос Айрес.

— **Русофільска пропаґанда**. Пишуть нам: За дозволом росийского міністерства внутрішних справ повстає в Холмі відділ петербурского „Галицко-русскаго Общества“, котре має на цїли материяльно і морально пособлювати росийскій пропаґандї в межах Австриї.

„Прикарпатская Русь“ в нечувано мерзкий спосіб нападає на католицизм з приводу ревізиї у православного батюшки Сандовича, пишучи:

„И свобода совѣсти“ и „преимущества и превосходство нравственной силы католичества надъ схизмой“, признаны у насъ давно неоспоримымъ фактомъ всѣми не исключая носителей правительственной власти, но какъ только заговоритъ православіе о своихъ правахъ сейчасъ на защиту перваго командируются жандармы!“ Без коментарів!

— **Пожежі**. В віддалї 18 кільометрів від Львова в селї Стронятинї (не Ситихові, як се вчера подано), вибух в ночи з суботи на недїлю страшний огонь. Шкоди, які заподїяв, обчисляють на поверх 100.000 К. Именно: приходство шкоду на 10.000 К, двір на 60.000 К, господар Олекса Маслюк, Василь Воробець, Іван Виґера і Федько Мороз 24.000 К. Часть шкід була обезпечена в „Днїстрі“ і в „Краківскім товаристві обезпечень“. На щастє катастрофа не потягла за собою жертв в людях, хоч є тяжко ранні. Друга пожежа лютувала тої самої ночи в Жовтанцях, а третя в Чистинї.

— **Дрібні вісти.** В новій Скваряві замордував селянин Федько Керницкий в страшний спосіб любимця своєї жінки Старожука. Він був в Америці, а коли довідав ся, що єго жінка водить ся з другим, приїхав до дому і застав на нещастє в своїй хаті Старожука. Тоді кинув ся на него і почав єго так бити, що сей сконав. А жінка заохочувала ще свого чоловіка до битя. Керницкий зголосив ся сам до суду. — Головний Союз фабрикантів чеколяди і цукорків ухвалив у Відні дня 22. с. м. з причини підвисшеня ціни кришталевого цукру, підвишку також своїх виробів. — Страйк ткацких робітників в Чехах що раз більше розширяє ся.

— **Переписка Редакциї**. *Вп. О. Кар.* Спасибі за надісланий фейлєтон, помістимо в найблизших числах.

Вп. М. К. в К. Допись з Жур. дістали, спасибі Вам, подамо в тих днях.

Оповістки.

— **Краєва Рада шкільна** перенесла управителя шк в Журавні Ед. Дашкевича, о. Ад. Замзаля, учителя рим. кат. релігії і Фед. Теліховского на рівнорядні посади до 5-кл. мужеской школи в Журавні; Ів. Луцейку, учителя 5-кл. школи в Цішанові, на рівнорядну посаду до 6-кл. школи в Любачові; Ольгу Левицку, учительку жін. школи ім. Єлисавети в Стрию, на рівнорядну посаду до жін. школи ім. св. Кінґи в Стрию; Павл. Реваковичівну, учит. жін. школи ім. св. Кінґи в Стрию, до жін. школи ім. св. Єлисавети в Стрию; Оксану Макушкову, бувшу учительку школи в Новім Люблинци, на посаду уч. до 4-кл. школи в Струтині нижнім; Із. Чесниковского, управителя 2-кл. школи в Остапю, на рівнорядну посаду 2-кл. школи в Ломаджині; Йос. Зєнкевича, управителя і Йос. Зєнкевичову, учительку 2-кл. школи в Дулибах, на рівнорядні посади 2-кл. школи в Черемхові; Ан. Дразовску, учительку 2-кл. школи в Купні, на рівнорядну посаду 2-кл. школи в Русинівскій Волі; Мих. Стровску, учительку 2-кл. школи в Дмитрю, на рівнорядну посаду в Кривчицях; Андрея Гимчака, учителя 1-кл. школи в Долішній Конині, на рівнорядну посаду в Хренові; Руд. Рембиша, учителя 1-кл. школи в Великій Лопушці, на рівнорядну посаду в Черхаві; Лев. Чепелівну, учительку 1 кл. школи в Помонятій, на рівнорядну посаду в Васючині.

Краєва Рада шкільна зорґанізувала 1-клясові народну школу в Лаврові в старосамбірскім окрузї; вилучила громаду Бабин зарічний, в калускім окрузї, з шкільного круга в Середнім Бабині і зорґанізувала окрему 1-кл. школу в Зарічнім Бабині; перемінила 2-кл. школи на 4-кл.: в місті Нараєві в бережаньскім окрузї; в Яблонові в печеніжиньскім окрузї; в Медиці в перемискім окрузї; 1 кл. на 2-кл. перемінила: в Ільнику в турчаньскім окрузї; в Сираківцях в перемискім окрузї; в малім Голоску в львівскім заміскім окрузї; в Рожисках в скалатскім окрузї; в Диднї в березівскім окрузї; в Берестї в лїскім окрузї; в Слободї рунґурскій в печеніжиньскім окрузї; в Мухавці в чортківскім окрузї.

Краєва шкільна Рада зачислила книжку п. з. „Д-ра Жигмонта Самолевича. Граматика латиньскої мови. Ч. II. Після девятого польского виданя, виготовленого Томою Солтисїком для ужитку рускої молодежи приладив Ілярий Огоновский. У Львові 1911. Накладом Руского Тов-а педаґоґічного“ до дозволених книжок для ужитку в середних школах. Ціна одного оправ. примірника 2 К 40 сот. А також зачислила для ужитку в середних галицких школах книжку: „Мінеральоґія і ґеольоґія для середних шкіл“. Написав Николай Мельник. У Львові 1911. Накладом Руского Тов-а педаґоґічного. Ціна оправл. примірника 2 К 40 сот.

В справі підручника рускої історії для I. кляси середних шкіл.

Написав

др. Богдан Барвіньский.

(Дальше).

До писаня мого підручника я не брав ся легкодушно, а розумів се дуже добре, що значить писати підручник для 10-лїтної молодежи. Передусїм узгляднив автор сумлїнно всї уваги, які подали єму з порученя Ради шк. кр. два заводові педаґоґи-Русини, з посеред професорів середних шкіл, крім сего уваги членів анкети, скликаної нарочно в справі єго підручника 7 лютого с. р., в якій попри членів Ради шк. кр. взяли участь автор підручника і оба рецензенти та автор нового польского підручника. Справу підручника рідної історії для I. кляси руских середних шкіл обговорювано й підчас історичної анкети 19. цьвітня с. р., в якій брав участь і автор руского підручника. Підручник сей признали заподові педаґоґи зовсїм відповідним для молодежи, для якої єго призначено, наслїдком чого Рада шк. кр. одобрила єго на засїданю 21. жовтня с. р.

Відповідно бажаню згаданих висше заводових педаґоґів, починив автор всякі зміни в текстї рукописи, а переводив їх навіть ще й в коректї, бажаючи, щоби книжка вийшла можливо як найлучшою. Автор сьвідомий сего, що ідеальним єго підручник не є, аж практика викаже основно єго хиби і добрі сторони. Тому можнаб бажати, щоби появили ся якнайчисленнїйші оцїнки сего підручника, але зовсїм предметові і безсторонні, бо лише тоді може вийти з сего якась користь для самої книжки. За такі уваги автор може бути тілько вдячним. З другої сторони автор застерегає ся рішучо против якихсь можливих уваг на тему незаводовости (сю справу вже в горі достаточно обговорено) або „монополю“ на шкільні підручники, бо й такі дотинки на жаль у нас доволї часто лучали ся. Кождому стояла дорога отвором, а що автор підручника рідної історії вступив на неї одинокий, се вже хиба не єго вина!

Пишучи про свій підручник я приневолений згадати про статю д-ра А. Копистяньского п. з. „Наука історії рідного краю в першій клясї серед. шк.“ (Наша школа 1911, кн. II/III ст. 51—60). Автор сеї статї в I. клясї середних шкіл після нових плязамічає, що хоч цїлию науки рідної історії нів є „найважнїйші перекази, особи і події з рідної історії“, одначе „в практицї, як доказують се нові польскі підручники, відступлено зовсїм або в значній части від тої засади“, а оцїнюючи підручник пп. Ґебертів (ibid. ст. 100), домагає ся „строгого застосованя до інструкциї“.

Звісна річ, що далеко лекше укладати плян, як належить писати дану книжку, чим її в дійсности написати. Здаєть ся, що колиб людям, які укладали згадану інструкцию, прийшло ся в практицї примінити до неї, то ледви чи змоглиб они її держати ся так „строго“, як сего домагає ся др. К. Що до інструкциї Ради шк. кр. годї було примінити підручник рідної історії для I. кляси, се вже підніс зовсїм справедливо заводовий педаґоґ, проф. Фрідберґ з нагоди оцїнки пп. Ґебертів (Muzeum 1911. czerwiec, ст. 48):

„Autorowie jednak nie zadowolali się tem, by napisać »propedeutykę« do nauki historyi powszechnej, oni pamiętali, że nauka dziejów ojczystych nie jest tylko środkiem, ale sama dla siebie bardzo poważnym, pierwszorzędnym celem. Pamiętali o tem, że przy obecnym planie nauki historyi będzie musiał uczeń klasy pierwszej posiąść taką ilość wiadomości z zakresu dziejów ojczystych, któraby mu wystarczyła aż do klasy... siódmej!.... Autorowie chcieli ucznia jak najstaranniej i jak najlepiej zaopatrzyć na tak daleką drogę. Jeżeli ten podręcznik jest za obszerny, to należy uznać, że kierowała intencyami autorów myśl jak najpiękniejsza, bo myśl o dobru młodzieży i to nie tylko klasy, do której podręcznik bezpośrednio przeznaczono, ale i wzgląd na cały tok studyów w szkole średniej. Główna wada podręcznika wynika tedy bezpośrednio z nowego planu naukowego i jest jego bezpośrednią konsekwencyą“.

З тих самих зглядів не міг держати ся строго нової інструкциї й автор руского підручника та ограничити ся до „найважнїйших переказів, осіб і подій з рідної історії“. І єго підручник випав тому досить обємистий, хоч і не так як польский, бо поминувши лїтописний додаток, виносить він всего 160 сторін, а до сего треба додати, що в єго підручнику колюмни значно коротші і вузші, чим в підручнику пп. Ґебертів.*)

Але ще й з инших зглядів відважив ся автор руского підручника рідної історії відступити від згаданої інструкциї і сю справу мав нагоду представити й умотивувати в часї двох анкет. Здаєть ся, майже всї професори середних шкіл не уявляють собі ясно, які відомости з історії приносить ученик до I. кляси зі шкіл народних. Доказом сего можуть послужити хоч би згадані вже уваги д-ра Копистяньского (ст. 53): „Кожда дитина приходить до школи з певним хочби дуже малим засобом історичних відомостий і певною дозою інтуїциї т. є розуміня і відчуваня історії свого народу. Ту інтуїцию, а заразом суму історичних вісток про свій нарід виробляють у дитини оповіданє родичів, історичні памятки „ріжні народні торжества“.. Позволю собі от же звернути увагу на те, що історія не є для ученика I. кляси середних шкіл предметом зовсїм новим, що найважнїйших подій з історії „в окремих гарно змальованих оповіданях“ (чого домагає ся др. Копистяньский для учеників низших кляс середних шкіл ст. 58) вчать ся вже ученики народних шкіл!

(Дальше буде).

*) Пишучи свій підручник для I. кляси, автор мав на зглядї й се, що висші кляси не мають нїякого підручника рідної історії, що нема у нас взагалї нїякого популярного підручника рідної історії для молодежи. Отже заким автор зможе видати більший підручник рідної історії (поки що є він в рукописи), бажанєм єго було дати такий підручник, щоб могли користувати ся ним ученики ріжного віку. Найлучшим доказом, що інтенциї автора узасаднені, є те, що впроваджено єго підручник в рускій школї видїловій та в рускій жіночій семінариї.

Телеґрами

з дня 31. жовтня.

Відень. (ТКБ). Цїсар був занятий вчера через цїлий день полагоджуванєм державних актів і приниманєм достойників. Рано приняв ґенеральних адютантів, потім мінїстра просьвіти і угорского предсїдника мінїстрів.

Відень. (ТКБ). Підкомітет для справ почтових функционарів, вибраний з урядників подїлив реферати ось так: Предсїдник Вуйта одержав реферат про почтмайстрів і експедиєнтів; п. Пахер про офіциянтів і аспірантів; п. Брайтер про механїків і помічних слуг; п. Вуйта про сїльских листоносів і сельских почтових слуг; п. Брайтер про телеґрафічних робітників.

Прага. (ТКБ). Шкільна комісия постановила придїлити дотеперішні внесеня краєвому видїлови в цїли поробленя обчислень і заопініованя їх що до справи покритя, по чім ухвалено наради вести на дальшім засїданю, яке назначено на 4. листопада.

Відень. (ТКБ). Касацийний трибунал під проводом радника Сабатовского відкинув зажаленє ґімназийного ученика Юрия Сливиньского в Ярославі проти присуду, силою якого Сливиньского засуджено окружним судом в Перемишлї на 70 К гривни або 7 днів вязниці за проступок проти §. 205. (похвалюванє каридостойних вчинків). Сливиньский порозлїплював був в Ярославі відозви в яких взивав руске населенє до участи в жалібнім богослуженю за душу бл п. Коцка „мученика і героя, що житє положив на жертівнику вітчини“. Оборонець Сливиньского др. Евг. Левицкий підносив, що Сливиньский не похваляв каридостойних вчинів, бо не стверджено, що бл. п. Коцко такі чини сповнив. У мотивованю присуду зазначив касацийний трибунал, що в присудї львівского суду про випадки в львівскім унїверситетї, отже про події заборонені цїсарским патентом з р. 1854 стверджено, що бл. п. Коцко брав в них участь. Обжалований отже, що називає Коцка героєм і мучеником, тому завинив, що похвалював законом заборонений вчинок.

Лїсбона. (ТКБ). Зїзд републиканьского сторонництва відкинув звіт директорияту про дїяльність від 5. жовтня 1910 і затвердив звіт Альфонса Кости з дїяльности в давнім парляментї. Зїзд замкнено, а директорият подав ся до димісиї.

Розписуєсь оферту на будову церкви. Писемні інформациї подасть Уряд парохіяльний Молодиньче, почта Бортники.

Ґімназияльний матурист глядає лекциї на селї, або бюрового занятя в касї або адвоката у Львові або на провінциї. Зголошеня в редакциї під: »Матурист«.

— **„Церковна Штука“**, торговля дієцезальна Інститута Непорочного Зачатия Пр. Діви Мариї в Станїславові має на складї вино лїтурґічне, сьвітло церковне і столове і всї прибори церковні. В своїх робітнях виконують і направляють ризи церковні, та виробляють всїлякі річи бронзівничі. Чаші, монстранциї, дарохранительничі і пр. золотимо огнево і тревало.

Сю торговлю припоручаємо ласкавій опіцї нашого Духовеньства і просимо о ласкаві замовленя. Все виконуєть ся по найнизших цїнах. Призначенє чистого зиску є Всечеснїйшому Духовеньству знане. (7 – ?)

Забавляє і скорочує нудні хвилї житя лише

КІНО-ТЕАТР **STELLA MARE**

французского кінематоґрафічного Товариства. В салї будинку при ул. Городецкій ч. 2. а (давнїйше саля Нового театру) надзвичайні представленя сензацийних найновійших рухомих образів. Проґрама від 13. до 19. жовтня. Підчас продукциї і в антрактах буде пригривати сальонова музика. Білети можна набувати від год. 3 по полудни при касї театру. Зміна проґрами що пятницї. Початок представленя о год. 3½ по пол. 1. Великі маневри австро-угорскої армії. 2. Кельнерка: драмат. 3. Наречена як мілїонерка: комедия. 4. Віщунка „Лялька“ фантаст. балет. 5. Подарунок з полкового коня. 6. Тиждень Ґомонда. 7. Останний вибрик Мілєра, ком.

Гіґієничні тутки і паперцї з марками і бандеролями Р. Т. П. Русини всюда і все жадати.

„А
Д
О
Т
„З

Одинока галицко-руска фабрика туток і паперців в Збаражи.

Найприступнїйші оферти

Артистична переплетня книжок

Львів, Ринок 10 дім тов. „Просьвіта“

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і бюрові
Книги церковні, Євангелия.
Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним уділяє кредиту.

Замовленя на осїхний транспорт

ВИН ЛІТУРГІЧНИХ

приймає

Народна Торговля у Львові.

Цїни вин при замовленях:

	висше 100 лїт.	від 50 до 100	від 25 до 50 лїтр.
Самородне	1·32 К.	1·36 К.	1·40 К.
Геґеляйсе	1·20 К.	1·24 К.	1·28 К.
Герцеґовиньске	1·10 К.	1·14 К.	1·18 К.
Австрийске	0·96 К.	1·00 К.	1·04 К.

Цїни за лїтру. Бочки платить ся осібно, але до двох місяців можна звернути їх до СТРИЯ, а вся почислена квота звертає ся.

Фрахт вина з місця продукциї до Львова оплачує товариство, а лише зі Львова замовляючий. Тисячі признань до перегляду.

(11 – 14)

РЕВУН

сатира Осипа Маковея з образками Струхманчука

коштує в Книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові (Ринок 10) 1 К (з почтовою пересилкою 1 К 20 с.).

!!! Купуйте !!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії“.*

Підручник обнимає 190 сторін тексту, XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперве повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників I. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висших кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеїв та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і інститутах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може почити ся з него нашої історії й **кождий осьвічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарнї Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.